

KULTTUURIPUU

Taidekaupungin kulttuurikasvatusohjelma 2021–2024

Mänttä-Vilppulan kaupunki
15.6.2021
www.taidekaupunki.fi

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	3
2	KULTTUURIKUMPPANUUDET.....	5
	2.1 Kirjasto.....	5
	2.2 Serlachius-museot.....	6
	2.3 Mäntän kuvataideviikot.....	7
	2.4 Autere-opisto.....	7
	2.5 Merikanto-opisto.....	8
	2.6 Pirkkaset ja LAKU-ryhmä.....	8
	2.7 Yhteistyöhankkeet ja muut kumppanuudet.....	9
3	KULTTUURIPUUN TOTEUTUS.....	11
	3.1 Ohjelman teemat.....	11
	3.2 Varhaiskasvatus.....	11
	3.3 Esiopetus ja alakoulut.....	12
	3.4 Yläkoulut.....	16
	3.5 Mäntän lukio.....	18
	3.6 Mäntän seudun koulutuskeskus.....	18
4	KEHITTÄMINEN, SEURANTA JA RESURSSIT.....	20
5	OHJELMAVALMISTELUN TYÖRYHMÄ.....	21

JOHDANTO

Kulttuuripuu on Mänttä-Vilppulan kaupungin oma kulttuurikasvatusohjelma, jonka kautta lapset ja nuoret tutustuvat eri taiteenlajeihin ja kulttuuri-instituutioiden toimintaan. Ohjelmaa toteutetaan varhaiskasvatuksesta lukioon ja ammattilliseen opetukseen saakka. Alueen kulttuuritoimijat ja oppilaitokset ovat monipuolisesti mukana ohjelman yhteisessä toteuttamisessa.

Kulttuuripuun juuret Taidekaupungissa

Mänttä-Vilppula on kaupunki, jossa kulttuurilla ja taiteella on ollut pitkään vahva rooli kaupungin imagoissa ja strategisessa kehittämisessä. Kaupunki tunnetaan jo kansallisesti Taidekaupunkina merkittävien kulttuuritapahtumien ja Serlachius-museoiden toiminnan kautta.

Kulttuuripuu nimellä viitataan paitsi kulttuuriseen kasvuun ja oppimisen tiedollisiin juuriin, myös paikkakunnan merkittävään historiaan metsäteollisuuden paikkakuntana. Se synnytti paikkakunnalle kulttuurin ja taiteen tukemisen perinteen, joka on tänäkin päivänä nähtävissä ja koettavissa niin museoiden, kaupungin kuin eri kulttuuritekijöiden toiminnassa.

Kulttuurikasvatus on strateginen toimenpide

Kaupunkistrategiassa kulttuuri ja taide on nostettu esiin keskeisesti. Strategisena tavoitteena on, että Mänttä-Vilppula on kaikkien tuntema Taidekaupunki, jossa kulttuuri ja taide näkyvät niin kaupunkikuvassa, tapahtumissa, harrastusmahdollisuuksissa kuin myös osana kaupunkilaisten ajattelua ja arkea. Taidekaupungin visiona 2020-luvulle on: Olemme Suomen vetovoimaisin ja tunnetuin taidekaupunki, jossa hyvinvointi perustuu vahvaan elinkeinoelämään ja yrittäjyyteen, taide- ja kulttuuritoiminnan arvostamiseen sekä luovaan osaamiseen ja monipuoliseen koulutustarjontaan.

Kaupunkistrategiaa tukevassa, vuoteen 2029, ulottuvassa kulttuuristrategiassa kulttuurikasvatus on nostettu keskeisesti esille. Strategiassa määritellään tavoitteet ja toimenpiteet, joihin sitoutumalla rakennetaan kulttuurisesti kehittyvää kaikkien asukkaiden

Taidekaupunkia. Strategisten toimenpiteiden keskiössä ovat oman kulttuurikasvatusohjelman toteuttaminen, monipuolisen harrastustoiminnan tukeminen, julkisen taiteen näkyvyyden edistäminen kaupunkikuvassa, vetovoimaisten kulttuuritapahtumien tuottaminen ja kulttuuripääkaupunkihankkeen maakunnallisen yhteistyön toteuttaminen.

Strategioiden lisäksi kaupungin hyväksymässä Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa on kirjattuna monia konkreettisia toimenpiteitä, joilla kehitetään lasten ja nuorten kasvuympäristöä, harrastamisen mahdollisuuksia ja yleisen hyvinvoinnin lisäämistä kaupunkipalveluita kehittämällä.

Osallisuutta yhdenvertaisesti

Kulttuuripuu-ohjelma on osa koulupäivää ja osallistuminen on oppilaille maksutonta. Ohjelman vierailukohteet ja työpajat uudistuvat vuosittain ja ne suunnitellaan jokaisen ikäluokan tarpeet huomioiden. Tavoitteena on, että peruskoulun ja 2. asteen opinnot päättävälle nuorelle ovat tuttuja niin kaupungin museot ja kulttuurilaitokset kuin eri taiteenlajit. Taiteen ja kulttuurin kohtaaminen ja näihin liittyvät vierailut käynnistetään jo varhaiskasvatuksen ryhmissä.

Ohjelman toteutuksessa lapset ja nuoret kohdataan tasa-arvoisesti ja ikätasoisesti vahvistaen heidän kulttuurista osallisuutta ja hyvinvointia. Oppilaille annetaan ohjelman aikana sellainen kulttuurinen yleissivistys, joka tukee kulttuuri-identiteetin muodostumista ja vahvistaa kulttuurien moninaisuuden ymmärtämistä. Ohjelman tavoitteena on kasvattaa Taidekaupunkiin kulttuurikansalaisia, joiden voimavaroina ovat luovuus, hyvinvointi ja oman paikkakunnan kulttuurisen erityislaatuisuuden tuntemus. Nämä ominaisuudet tukevat heitä myös elinikäisessä oppimisessa ja oman identiteetin vahvistamisessa.

Kokemuksia ja luovuutta

Kulttuurin ja taiteen tekemisen on todettu olevan suoraan yhteydessä terveyteen ja hyviin kokemuksiin elämässä. Nämä kokemukset lisäävät yhteisöllisyyttä, osallisuutta, sallivuutta ja luottamusta itseän.

Kulttuurikokemuksilla on suuri rooli lasten ja nuorten emotionaalisessa, sosiaalisessa, taidollisessa ja tiedollisessa kehityksessä sekä luovuuden esiin nostamisessa.

Kulttuuripuu-ohjelmaa suunniteltaessa avainasemassa ovat olleet kullekin ikäryhmälle toteutettavat merkitykselliset ja voimaannuttavat kokemukset. Onnistunut ohjelma sisältöineen vahvistaa lasten ja nuorten itsetuntemusta ja taiteellista ilmaisua. Samalla mieli ja aistit kirkastuvat ja tunteet heräävät. Parhaimmillaan kokemukset ja elämykset toimivat vastavuoroisina oppimisen lähteinä ja auttavat jäsentämään ympäristöä ja todellisuutta monipuolisesti.

Yhteinen ohjelma

Tässä kulttuurikasvatusohjelmassa määritellään vastuutahot, tavoitteet ja toimenpiteet varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukion, opistojen sekä kirjasto- ja kulttuuripalveluiden osalta. Se tuotetaan Mänttä-Vilppulan kaupungin sivistyspalveluiden ja kulttuuri- ja hyvinvointipalveluiden sekä ohjelman luonnissa mukana olleiden kulttuurilaitosten ja -toimijoiden yhteistyönä.

Kulttuuripuu-ohjelman tarkoituksena on toimia käytännön työkaluna, joka antaa kehykset koulujen ja kulttuurin väliselle yhteistyölle, toteuttamiselle ja vuorovaikutukselle. Ohjelman päälinjat on suunniteltu toteutettavaksi 2021-2024 ja kohdennettua sisältöä päivitetään vuosittain. Ohjelman seurannasta vastaa sivistyslautakunta ja vuosittaisesta uudistamisesta lautakunnan nimeämä kulttuurikasvatusohjelmatyöryhmä.

Kulttuurikasvatusohjelman alussa luvussa kaksi on ensin kuvattuna tärkeimmät yhteistyötahot ja niiden taustat sekä ajankohtaiset kehittämissuunnitelmat. Vuosiluokittain toteutettava ja teemoitettu ohjelma on esitetty tarkemmin luvussa kolme.

KULTTUURIKUMPPANUUDET

KIRJASTO

Kirjastojen tehtävänä on edistää lasten ja nuorten oikeutta tietoon, lukutaitoon ja kulttuuriseen kehitykseen. Monipuolisina kulttuurikeskuksina ne tarjoavat tapahtumia ja sisältöjä, jotka tuovat elämään iloa, hyötyjä ja elämyksiä. Vaihteleva oppimis- ja harrastusympäristö tarjoaa käyttäjälleen niin fyysisiä aineistoja kuin sähköisiä e-aineistoja eri kielillä.

Virkistykseen sekä opiskelun ja harrastustoiminnan tueksi kirjastoista löytyy muun muassa kirjallisuutta, elokuvia, musiikkiaänitteitä ja nuotteja. Lisäksi on mahdollisuus lainata myös lautapelejä ja ulkopelivälineitä. Turvalliseen ja maksuttomaan paikkaan ovat kaikki tervetulleita: lapset ja nuoret voivat viettää aikaa, lukea lehtiä, opiskella ja käyttää tietokoneita.

Kirjastoissa järjestetään erilaisia tilaisuuksia vauvoista teini-ikäisiin, kuten lorutuokioita, satutunteja, konsertteja, teatteriesityksiä ja lukukoiratoimintaa. Niiden yhteydessä on näyttelytiloja lasten ja nuorten taiteelle tai esimerkiksi keräilykokoelmille.

Kirjastot tarjoavat alueen kouluille välineitä lukuharrastuksen tukemiseen sekä kirjastonkäytön ja tiedonhankinnan opetukseen. Kirjastojen ja peruskou-

lujen yhteistyöohjelma on kirjattu opetussuunnitelmiin. Ohjelmassa on eri luokka-asteille muun muassa kirjavinkkausta, tiedonhaun opastusta ja toiminnallisia tehtäviä. Päiväkotij- ja koululaisryhmät lainaavat aineistoja ja osallistuvat erilaisiin tilaisuuksiin. Koululaisia innostetaan kirjojen pariin myös lukudiplomein ja kirjastot välittävät kouluille paljon kirjallisuutta.

Kirjasto- ja kaupungin nuorisopalvelut järjestävät yhteistyössä erilaisia työpajoja ja peli-iltoja. Autereopiston opiskelijoiden taideteoksia on mahdollisuus esitellä kirjastojen näyttelytiloissa kaupungintalon näyttelytilan lisäksi. Merikanto-opiston musiikkiryhmiä esiintyy kirjastoissa ja Mäntässä kirjaston piano on myös lasten käytössä torstai-iltojen tunnelmatunneilla. Yhteisiä projekteja on myös käynnissä muun muassa lastenkulttuuryöryhmän (LAKU) toimijoiden kanssa.

Kirjaston lapsille ja nuorille kohdennettuja palveluita ovat myös:

[Pirkanmaan lukudiplomin kirjalistat ja tehtävät](#)
[Mediakasvatuspeli esikoululaisille ja 1.-2.luokkalaisille](#)
[Mediakasvatusmateriaalia 0-18-vuotialille](#)

SERLACHIUS-MUSEOT

Serlachius-museoiden lapsille ja nuorille suunnattu yleisötyö tarkoittaa monipuolisia oppimisympäristöjä niin ohjatuille kuin itsenäisille käynneille, valmiita oppimiskokonaisuuksia, tukea kulttuuri-identiteetin rakentamiseen ja yhteistyömahdollisuuksia esimerkiksi hankkeiden ja projektien puitteissa. Gösta ja Gustaf-museot tarjoavat kulttuuri-identiteettiä ja näyttelyelämyksiä syventäviä eri ikäryhmille suunnattuja opastuksia ja ohjelmapalveluita, työpajoja, tapahtumia, oppimateriaaleja ja omatoimipalveluita.

Museopedagogisen toiminnan tavoite on tarjota käyttäjilleen mahdollisuus tarkastella museon kokonaisuutta ja näyttelytoimintaa eri näkökulmista. Tavoitteena on tehdä taide tutuksi mahdollisimman monelle tarjoten sen kautta elämyksiä ja uusia näkökulmia. Yleisötyö tuottaa palveluita sekä museokohteissa että niiden ulkopuolella, niin fyysisissä kuin digitaalisissakin ympäristöissä. Toimintaa ja ohjelmapalveluita suunniteltaessa tehdään yhteistyötä yleisöjen ja sidosryhmien kanssa.

Serlachius-residenssi on kansainvälinen taiteilijaresidenssi, jossa on vuosittain vieraana noin 20 taiteilijaa, kuraattoria, tutkijaa tai muuta kuvataiteen alalla työskentelevää ammattilaista Suomesta ja ulkomailta. Residenssissä toimitaan tapauskohtaisesti monien ikäryhmien kanssa aina taiteilijan projektista riippuen. Tiloissa järjestetään taiteilijatapaamisia, työpajoja ja tutustumiskäyntejä residenssin tiloihin ja näyttelyihin. Residenssi tuottaa myös pieniä, maksuttomia tapahtumia, jotka mahdollistavat kohtaamisia yleisön ja residenssivieraiden välillä.

Residenssillä ja kouluilla on jo suunnitteilla Taidelina - Lasten monitaiteinen festivaali. Tarkoituksena on järjestää Residenssin tiloissa kansainvälisten taiteilijavieraiden ja koululaisten kanssa eri teemojen ympärille työpajoja, joiden tuloksia esitetään näyttelyssä residenssin galleriassa. Näyttelyn oheisohjelmaksi residenssissä nähdään paikallisten harrastajaryhmien esiintymisiä. Projekti käynnistetään vuonna 2022, ja se on pilotoitu pienimuotoisesti vuonna 2020.

MÄNTÄN KUVATAIDEVIIKOT

Mäntän kuvataideviikot on Suomen laajin nykytaiteen kesänäyttely. Vuosittain vaihtuva kuraattori poimii omannäköisensä, tuoreen kattauksen kotimaisen nykytaiteen rikkaasta kentästä. Suomi-palkinnolla palkittu Kuvataideviikot on ammattilaisten arvostama ja suuren yleisön suosima vierailukohde. Näyttelytilana toimii Pekilo Mäntän keskustassa.

Kuvataideviikot järjestää koululaisopastuksia näyttelynsä aukiolon aikana. Lukiolaiset voivat tutustua näyttelyyn omaehtoisesti, mutta kaikki perusopetuksen luokkavierailut toteutetaan opastettuna. Kuvataideviikkojen sesonkityöntekijöissä on taidekasvatuksen opiskelijoita, jotka kehittävät omaa osaamistaan ja saavat kokemusta ryhmien opastuksesta. Lapset ja nuoret tutustuvat oppaan välityksellä nykytaiteen moniin ilmenemismuotoihin.

Käyntiä Kuvataideviikoilla voidaan pitää monen tason koulutuksena: taiteen välityksellä saa harjoittaa tärkeitä empatiataitoja, eläytyä taiteilijan rooliin ja taiteen herättämiin ja esiin nostamiin inhimillisen elämän moninaisiin tunteisiin ja vaiheisiin. Opastukset toimivat myös yhteiskuntakasvatuksena ja nykytaiteen moninaisten materiaalien ja teemojen kautta voidaan käynti integroida eri oppiaineisiin. Erityisesti äidinkieli, kuvaamataito, musiikki ja maantieto ovat selvästi integroitavissa olevia aineita.

Vuonna 2019 saattoi näyttelyssä laajasti perehtyä Euroopan ainoan alkuperäiskansan, saamelaisten elämänmenoon ja taiteeseen. Kartasto-näyttelyssä 2018 tuotiin esille kartta- ja videoteoksia tansaniaisten ihmisten elämästä. Kesän 2021 Erehtyminen / To Err Is Human -näyttelyssä tuodaan esiin koko nykytaiteen moninaisuus: taiteen keinot, tyylit, näkökulmat, kielten ja kansallisuuksien kirjo.

Kuvataideviikot tiedottaa kouluille suoraan mahdollisuudesta maksuttomiin opastuksiin heti lukukauden alussa ja opettajat varaavat suoraan ajan luokkien opastuksiin. Kaupungin tukisopimus Kuvataideviikoille sisältää opetukseen liittyvien vierailuiden mahdollistamisen lukuvuoden alussa.

AUTERE-OPISTO

Autere-opisto tarjoaa vapaan sivistystyön opetusta Mänttä-Vilppulan alueella. Opisto mahdollistaa elinikäistä oppimista, tukee asukkaiden elämänhallintaa ja monipuolista harrastustoimintaa. Opetukseen voi osallistua kuka tahansa iästä ja koulutustaustasta riippumatta ja siinä huomioidaan opiskelijoiden tarpeet joustavin opetusjärjestelyin.

Autere-opisto tarjoaa seuraavia, erityisesti lapsille ja nuorille kohdennettuja kursseja: Taikasivellin osana lasten ja nuorten kuvataiteen perusopetusta, käsityö- ja muotoilukoulu Näpsän kouluikäisten ja syventävät ryhmät (Taitokeskus Mänttä), lasten ja nuorten Kantelo-kuoro, musiikkikursseja (piano, viulu, kitara), nuorten teatterikurssi, nuorisosirkus (mm. sirkustreenit kouluikäisille, perhesirkus). Nuorille järjestetään myös liikuntakursseja, tietotekniikka-, valokuvaus ja elokuvakursseja. Lisäksi kesäisin pidetään lasten taideleirejä.

Mäntän Nuorisosirkuksen sirkuskurssit ja Autere-opistossa järjestetyt sirkuskurssit ovat lisänneet sirkustaiteen tuntemusta taidemuotona lasten ja nuorten keskuudessa.

Sirkustoiminta kaikille avoimena ja sosiaalisen sirkuksenkin periaatetta noudattavana on ansiokkaasti luonut yhteyksiä paikallisten nuorten ja maahanmuuttajien välille. Tämä on edistänyt eri kulttuurien kohtaamista, kotoutumista paikkakuntaan, parantanut kielitaitoa ja sopeutumista kouluihin.

Autere-opistossa on järjestetty peruskouluikäisten sirkuskursseja, perhesirkuskursseja 3-6-vuotiaille ja vauva-vanhempi -sirkuskursseja 1-2-vuotiaille. Lisäksi Nuorisosirkus on järjestänyt sirkusliikuntaa yhteistyössä eri koulujen kanssa.

Sirkus yhdistää monipuolisesti liikunnan, sirkusmaiset erityistaidot, musiikin ja teatterin. Kasvatuksellisenä tavoitteena on haastaa harrastaja uusissa taidoissa, lisätä pitkäjännitteisyyttä niiden harjoittelussa, vahvistaa esiintymistaitoja ja kasvattaa vastuuseen ja yhteistyöhön.

MERIKANTO-OPISTO

Merikanto-opisto on seutukunnallinen taideoppilaitos, joka antaa musiikin ja tanssin laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta sekä järjestää konsertteja ja muuta musiikkikulttuurin kehittämiseen liittyvää toimintaa kuuden kunnan alueella: Virroilla, Ruovedellä, Ähtäri-ssä, Mänttä-Vilppulassa, Juupajoella ja Orivedellä.

Toimipiste Mänttä-Vilppulassa on jo useita vuosia järjestänyt kevätkonsertit kouluille, erityisesti esi- kouluihin ja ala-asteille eri toimipaikkoihin. Myös päiväkodeissa on vierailtu. Nämä lyhyet ja kevyet konsertit tarjoavat hyvää oppia oikeanlaiseen konserttikäyttäytymiseen ja musiikin kokemiseen.

Musiikkikulttuurikasvatus on iso osa kulttuurikasvatus- tusta. Merikanto-opisto tarjoaa korkeatasoisen jat- kopulun musiikin syventäviin opintoihin. Opiston konsertti- ja iltatilaisuuksiin voidaan kytkeä myös muiden koululaisten vierailuja osana yleisempää musiikin tai kulttuuriaineiden opetusta.

PIRKKASET JA LAKU-RYHMÄ

Mänttä-Vilppulan kaupungin lastenkulttuu- rin yhteistyöryhmä LAKU kokoaa laajasti yhteen alueen toimijat ja yhteisöt lasten- kulttuurin edistämiseksi. Vapaaehtoisessa yhteistyö- ryhmässä on edustajia mm. Serlachius-museoilta, Mäntän Taitokeskuksesta, Mänttä-Vilppulan seura- kunnasta ja Mannerheimin Lastensuojeluliitosta sekä kaupungin varhaiskasvatuksesta ja perusopetukses- ta, kulttuuri-, nuoriso- ja kirjastopalveluista.

Työryhmä kokoaa vuosittain kuntakohtaisen tapah- tumaohjelman Pirkanmaan kuntien yhteiseen Lasten Pirkkaset -lastenkulttuurifestivaaliin sekä nostaa esiin lastenkulttuuria edistäviä toimenpiteitä ja ta- pahtumia.

Pirkkaset järjestetään vuosittain helmikuussa. Tuol- loin toteutetaan eri taiteenalojen tapahtumia, esi- tyksiä, kursseja ja näyttelyitä lapsille ja perheille kuntakohtaisina toteutuksina ympäri Pirkanmaata.

YHTEISTYÖHANKKEET JA MUUT KUMPPANUUDET

Harrastamisen Suomen malli

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa Harrastamisen Suomen mallissa päätavoitteena on lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen mahdollistamalla jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä. Harrastukset toteutetaan lasten ja nuorten omien toiveiden pohjalta ja kohdennetaan 1.-9. luokille.

Mänttä-Vilppulan Harrastamisen Suomen mallissa tavoitteena on tuottaa mieluisin maksuton harrastusmahdollisuus koulupäivän yhteydessä jokaiselle perusopetusikäiselle lapselle ja nuorelle. Heidän harrastustoiveita on kuultu laajasti valtakunnallisten kyselyjen sekä opettajien toteuttamien lisäkyselyjen avulla. Lasten ja nuorten ohjautumista harrastuksiin tuetaan lisäksi kouluissa nuorisohjaajan etsivän nuorisotyön sekä koulujen oppilashuollon tuen avulla. Oppilaiden kuulemisen perusteella toteutuksissa kiinnitetään erityisesti huomiota turvallisuuteen ja kiusaamisen ehkäisyyn. Toiminta on suunniteltu käynnistettäväksi syyslukukaudella 2021.

Kulttuuripääkaupunkihanke

[Tampere26 -kulttuuripääkaupunkihakua](#) on suunniteltu useamman vuoden ajan Pirkanmaan 20 kunnan kesken. Päähakijana on Tampereen kaupunki ja pääkuntakumppanina Mänttä-Vilppulan kaupunki. Haku-prosessi on tehty päähakijakaupungin johdolla kaksivaiheisesti vuosien 2019-2021 aikana. Valinta kulttuuripääkaupungiksi ratkeaa kesäkuussa 2021.

Hakemuksen ydinarvona on yhdenvertaisuus ja teemanimenä Yhtä Eurooppaa - Equally European! Päämääränä on lisätä yhdenvertaisuutta sen eri muodoissa kulttuurin keinoin. Hakukirjaan on suunniteltu yli sadan tapahtuman kulttuuriohjelma, joka sisältää merkittävästi lapsiin ja nuoriin kohdentuvaa sisältöä sekä maakunnallisina että kuntakohtaisina toteutuksina. Hanke toteutuessaan toisi merkittävän lisäresurssin lasten ja nuorten kulttuurin kehittämiseksi Mänttä-Vilppulassa.

Musiikkitoimijoiden tarjonta

Taidekaupungin musiikkityö näkyy opistotyön lisäksi myös eri soittokuntien, kuorojen, musiikkitapahtumien ja -festivaalien kautta. Mänttä-Vilppulan kau-

pingin alueella toimivat mm. Mäntän Tehtaan ja Mäntän Työväenyhdistyksen soittokunnat, joiden puitteissa toimii nuorille suunnattu soittokunta. Lapsille ja nuorille suunnattua kuorotoimintaa toteuttaa Kantelo-kuoro. Mänttä-Vilppulan seurakunta järjestää vuosittain elokuussa Mäntän Urkuviikko -festivaalin, joka tarjoaa konsertteja myös lapsille ja nuorille.

Mäntän Musiikkijuhlien merkittävyys nuorten soitto-lahjakkuuksien kouluttamisessa on myös esimerkittävä. Festivaali on Suomen merkittävin jokavuotinen pianotapahtuma, joka on 1990-luvun lopulta lähtien tuonut esille maailmanluokan pianotaiteilijoita ja tulevaisuudenlupauksia. Tapahtuman yhteydessä järjestetään jo kuudetta kertaa mestarikurssien rinnalla Nuorten Pianoakatemia, joka kokoaa kaupunkiin ympäri Suomea kouluikäisiä pianisteja oppimaan, kuuntelemaan ja konsertoimaan. Nuorten Pianoakatemia on Suomen kulttuurirahaston ja Erkon säätiön tukema erityislahjakkaiden nuorten koulutusprojekti.

Taidekaupungin vahva kuoroyhdistystoiminta on lisäksi nostanut tulevien vuosien kehittämistoimenpiteeksi kuorolaulun liittämisen osaksi perus- ja toisen asteen opetusta. Toiminnan voisi toteuttaa esim. kuorokerhona, jolloin opettaja voisi kiertää kaikissa kouluissa opettamassa kuorolaulua ja harjoittamassa esiintymistaitoja sekä konsertteihin valmistautumista. Opetuksen voisi hyvin yhdistää muun soitin- ja bändiopetuksen kanssa. Lukion opetukseen niveltäisi hyvin myös sekakuoron toiminta, joka antaisi vahvan perustan osallistua aikuiskuorojen toimintaan niin Mänttä-Vilppulassa kuin tulevilla opiskelupaikkakunnilla. Kuorojen ja kaupungin yhteistyönä käynnistetään lisäksi Taidekaupungin Laulujuhla -tapahtuman järjestäminen vuonna 2023.

Kotiseutumuseotoiminta

Vilppula-Seura ylläpitää monipuolisia kotiseutu- ja koulumuseon kokoelmia Vilppulan museonmäellä. Koululuokat voivat tutustua maaseutukulttuurin esineistöihin ja entisaikojen koulujen toimintaan ja aineistöihin Vilppula-Seuran opastetuilla kierroksilla.

Seuran toimesta on kymmenien vuosien aikana koottu mittava ja laaja kokoelma vanhaa esineistöä, valokuvia ja kirjallisuutta arvokkaasta kotiseutuperinteestä ja -historiasta. Suurin osa näistä on luetteloidu Museoviraston avustuksella pirkanmaalaisten paikallismuseoiden yhteiseen Siiri-tietopalveluun.

Esineistöä on useita tuhansia. Tavoitteena on toteuttaa tulevana vuosina entistä houkuttelevampi kotiseutumuseon alue hyödyntäen olemassa olevaa pihapiiriä tapahtuma-alueena ja tuomalla monipuoliset kokoelmat näyttävämmiin esille.

Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävä toimijaverkosto

Vuoden 2021 alussa kaupunginvaltuuston hyväksymään [Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan](#) on koottu kattava yhteistyöverkosto kehittämissuunnitelmiin.

KULTTUURIPUUN TOTEUTUS

Kulttuurikasvatusohjelma Kulttuuripuun kautta nostetaan lasten- ja nuorten kulttuurista osaamista, luovaa toteuttamista sekä oman kulttuuriympäristön merkitysten ymmärtämistä ja arvostamista. Ohjelman elämysten ja kokemusten avulla herätellään laaja-alaista kiinnostusta kulttuuriin niin kokijana kuin toimijana.

OHJELMAN TEEMAT

Kulttuuripuu toteutetaan varhaiskasvatuksesta lukiin ja ammatilliseen opetukseen saakka. Ohjelma muodostaa teemoihin perustuvan kulttuuripolun, joka vahvistuu ja laajenee kulttuuripuun kasvun taapaa yläluokille ja 2. asteelle siirryttäessä.

[Leikki on taidetta – Taide on leikkiä \(varhaiskasvatus\)](#)

[Perinneleikit, lorut ja riimittelyt \(esiopetus\)](#)

[Kertomuksesta esitykseksi \(1. luokka\)](#)

[Elämyksiä veistosten ja teatterin maailmasta \(2. luokka\)](#)

[Tanssien Taidekaupungissa \(3. luokka\)](#)

[Omat juureni \(4. luokka\)](#)

[Inspiraatiota luonnosta \(5. luokka\)](#)

[Puusta pitkälle \(6. luokka\)](#)

[Luovuuden lähteillä \(7-9. luokat\)](#)

[Yhtä kulttuuria \(2. aste - lukio\)](#)

[Hyvinvointia kulttuurista \(2. aste - Sasky/MSKK\)](#)

VARHAISKASVATUS

Teema: Leikki on taidetta – Taide on leikkiä

Tavoite: Leikitään yhdessä

Varhaiskasvatuksen arjessa on toteutettu jo vuodesta 2016 varhaiskasvatussuunnitelman perusteista lähtevää toimintaa otsikolla 'Leikki On Taidetta - Taide On Leikkiä'.

Lapsen osallisuus, vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet muodostavat tutkivan oppimisen kokeellisen kokonaisuuden. Erilaisissa oppimisympäristöissä, sisällä ja ulkona, ja monipuolisilla aikuisten mahdollistamilla työtavoilla eri ilmaisumuodot saavat aikaan vuorovaikutteisia tarinallisia Leikin Maailmoja.

Ilmaisullinen arki päiväkodissa sisältää jatkuvia projekteja. Ne ovat yhtä lailla yhden lapsen kuin pienryhmän, koko ryhmän, yksikön, alueen ja koko varhaiskasvatuksen hetkellisiä tai pidempiaikaisia kokonaisuuksia. Näissä yhteyksissä korostetaan vuorovaikutteisuutta niin vanhempien ja perheiden, kuin myös ulkopuolisten tahojen kanssa.

Varhaiskasvatuksen toimintaan on mahdollisuus tutustua niin ryhmissä, yksiköissä kuin myös ajoittaisilla 'ulostuloilla', kuten esimerkiksi kaupungintalon näyttelytiloihin sijoitetuilla Helmiä Poluilta - tapahtumilla.

Tarinallisuuksiin on vahvasti yhdistetty vuosittainen yhteistyö Serlachius-museoiden kanssa. Etsimme jatkuvasti myös muita yhteistyömuotoja ja -tahoja eri kulttuuriosajien kanssa. Toiveena on saada tukea niin aikuisten osaamiseen kuin myös yhdistää näiden tahojen osallisuutta Tarinalliseen Arkeemme.

Toteuttamiseen liittyvää ohjelmaa:

Serlachius

Varhaiskasvatus: Värileikki, Bèbè-kissan tassunjäljillä (Gösta) ja Marja Mesikämmen matkassa (Gustaf) - ohjelmat.

[Serlachius-museoiden sähköisiä materiaaleja](#)

ESIOPETUS JA ALAKOULUT

Esikoulussa ja alakouluissa tavoitteena on kulttuurisen osaamisen kehittäminen ja oman kulttuuriympäristön arvostaminen ja hyvinvoinnin lisääminen. Elämysten ja kokemusten kautta herätellään laaja-alaisesti kiinnostusta kulttuuriin. Koululaisia kannustetaan osallistumaan kouluvuoden kulttuuritapahtumien ideointiin ja toteutukseen. Oppilaat harjoittelevat aktiivista osallistumista myös projektin eri vaiheiden tai tapahtumien suunnitteluun ja arviointiin. Yhteistyö ja yhteissuunnittelu oppilaiden ja oppilaskuntien kanssa on tärkeä tapa opetella vaikuttamista ja oman ympäröivään kulttuuriin osallistumista. Kulttuuritapahtumissa ja näyttelyissä harjoitellaan asiallista käyttäytymistä.

Luokka-asteittain vaihtuvien teemojen lisäksi alakouluilla toteutetaan säännöllisesti erilaisia konsertteja, joihin kaikki oppilaat pääsevät osallistumaan. Näistä esimerkkinä voidaan mainita Konsertti joka koululle –tapahtuma, jossa kaupungin koulut ovat jo vuosia olleet mukana. Myös yhteistyö paikallisen Merikanto-opiston kanssa on tiivistä ja opiston opiskelijat järjestävät kouluilla vuosittain oppilaskonseritin. Mäntän Urkuvikoilla on vuosittain lapsille suunnattuja konsertteja, joihin luokat voivat osallistua. Koulut tekevät monenlaista yhteistyötä myös paikallisten liikuntaseurojen kanssa. Sen lisäksi kaikki Mänttä-Vilppulan peruskoulut ovat Liikkuvia kouluja, jossa kannustetaan oppilaita liikkumaan ja jossa liikutetaan oppilaita muun muassa toiminnallisia työtapoja käyttäen, järjestämällä liikuntatapahtumia ja kilpailuja, teemapäiviä sekä välituntitoimintaa.

Oppilaat vierailevat Mäntän Kuvataideviikkojen näyttelyssä vuosittain mahdollisuuksien mukaan, kuitenkin niin, että ainakin toisella sekä kuudella luokalla osallistutaan opastettuun näyttelykierrokseen. Näyttelykokemusta työstetään luokissa kirjalliseen tai kuvalliseen muotoon näyttelyvierailun jälkeen.

Esiopetus

Teema: Perinneleikit, lorut ja riimitelyt

Tavoite: Paikalliseen sanataiteeseen ja perinneleikkeihin tutustuminen

Tavoitteena on tutustua paikalliseen sanataiteeseen sekä hyödyntää runoja ja loruja perinneleikeissä ja muissa yhteisissä esiopetuksen toimintamuodoissa esimerkiksi osana musiikkikasvatusta. Kaikki esiopetusryhmät osallistuvat lukuvuoden aikana kirjaston satutunneille.

Toteuttamiseen liittyvää ohjelmaa:

Paikalliset kirjailijat Immi Hellén, Tomi Voronin, Matti Kivilahti

Serlachius-museot

Ohjelmapaketit: Bèbè-kissan tassunjäljillä (Gösta) ja Marja Mesikämmen matkassa (Gustaf) -ohjelmat

[Sähköisiä materiaaleja.](#)

Alakoulut

1. luokka

Teema: Kertomuksesta esitykseksi

Tavoite: Vuorovaikutustaitojen harjoittelu oman luokkaryhmän kanssa ja kieleen sekä oman paikkakunnan kulttuuriin tutustuminen toiminnallisten menetelmien kautta.

Oppilas tutustuu kotipaikkakuntaan liittyvään taide- teokseen, joka voi olla esimerkiksi kuvataiteen, musiikin tai sanataiteen saralta. Taideteoksen pohjalta harjoitellaan toteuttamaan omia tai luokan yhteisiä kertomuksia ja niistä edelleen pienimuotoisia esityksiä.

Ensimmäisellä luokalla vierailaan Serlachius- museoiden Gustaf-museossa opastetulla näyttely- kierroksella sekä tutustaan Gustaf-museon ja Kirkko- puiston veistoksiin. Näyttelykäynnin jälkeen voidaan kokemuksia kuvittaa ja edelleen muokata pieniksi esityksiksi tai oppilaiden omiksi kertomuksiksi.

Ensimmäisellä luokalla tutustutaan kirjastoon, opetellaan siellä asiointia sekä saadaan kokemuksia kiinnostavan ja ikätasoisien kirjallisuuden lainaami- sesta. Lisäksi oppilaille järjestetään yhteistyössä kir- jaston kanssa mahdollisuus hankkia oma kirjasto- kortti.

Ensimmäisen luokan menetelmänä voi hyödyntää elämyksellistä kuvan tai taidekuvan tarkastelua. Ku- va voisi olla esimerkiksi Serlachiuksen-museoiden taidekokoelmiin kuuluva teos. Kuvista voidaan kir- joittaa yhdessä opettajan kanssa saduttamalla luok- an yhteinen tarina, jota työstetään yhdessä eteen- päin vaikkapa nukketeatteriesitykseksi. Projektia voidaan laajentaa siten, että luokassa ommellaan tarinan hahmot itse ja kuvitetaan lavasteet ryhmä- töinä. Lähtökohtana voi olla myös paikkakuntaan liittyvän sanataideteokseen, lastenrunon tai musiikin kuvittaminen ja esitys.

Toteuttamiseen liittyvää ohjelmaa:

Serlachius-museot

Ohjelmapaketit: Herra Vatupassin tutkimusmatka, Paperia omin käsin ja Apteekkarin kauppahuone - ohjelmat

Serlachius-museoiden sähköisiä materiaaleja:

[Apteekkarin kauppahuone](#)

[Paperin valmistus](#)

2. luokka

Teema: Elämyksiä veistosten ja teatterin maailmasta
Tavoite: Oman paikkakunnan ja lähialueiden veistoksiin sekä rakennuksiin tutustuminen, pienoisveistoksen toteuttaminen oman kokemuksen pohjalta tai luokan yhteinen veistos tai tilateos. Tutustutaan teatteriin taidemuotona.

Tutustuminen toteutetaan joko retkeilemällä veistosten, muistomerkkien tai esimerkiksi kirkkorakennusten luona tai tutkimalla Serlachius-museoiden tai Mänttä-Vilppulan kaupungin sähköisen aineiston kautta paikkakunnalla sijaitsevia monenlaisia veistoksia sekä rakennuksia. Tutustumisen jälkeen harjoitellaan omiin havaintoihin ja kokemuksiin pohjautuvan oman tai luokan yhteisen veistoksen tai installaation rakentamista.

Mäntän kuvataideviikoilla vieraillessa havainnoidaan yhdessä opettajan ja oppaan kanssa erityisesti veistoksia ja installaatioita sekä niiden materiaaleja ja toteuttamistapoja.

Toisen luokan aikana tutustutaan teatteriin taidemuotona. Oppilas saa kokonaisvaltaisen teatterielämyksen ja vierailee paikallisessa (tai retkellä Jyväskylän tai Tampereen lastenteatterinäytöksessä) teatterissa. On mahdollista myös, että koulussa vierailee teatteriseurue, jonka esitystä oppilas pääsee katsomaan.

Kirjaston kanssa yhteistyössä tarjotaan toisen luokan oppilaille kokemuksia lastenkirjallisuudesta ja oppilas harjoittelee lukemisen osaitaitoja lukudiplomin menetelmiä ja sisältöjä hyödyntämällä.

Toteuttamiseen liittyvää ohjelmaa:

Serlachius-museot

Ohjelmapaketit: Herra Vatupassin tutkimusmatka, Paperia omin käsin ja Apteekkarin kauppahuone -ohjelmat

Serlachius-museoiden sähköisiä materiaaleja:

[Apteekkarin kauppahuone](#)

[Näin valmistat paperia](#)

[Tutustu Taidekaupungin veistoksiin](#)

3. luokka

Teema: Tanssien Taidekaupungissa

Tavoite: Tutustutaan erilaisiin perinnetansseihin ja päivitetään ne nykypäivään lapsia osallistaen.

Kolmannella luokalla tutustutaan tanssiin taidemuotona ja hyödynnetään paikallisia yhteistyökumppaneita esim. Mäntän Syke, Mäntän Nuorisosirkus ja Merikanto-opisto. Lapsille pyritään järjestämään mahdollisuus päästä katsomaan lukion vanhojentanssiesityksiä. Tutustutaan erilaisiin musiikinlajeihin sekä eri aikakauden musiikkityyleihin, myös oppilaita kiinnostaviin musiikkigenreihin osana musiikki- ja liikuntakasvatusta. Innostetaan oppilaita oman tanssin suunnitteluun ja esittämiseen.

Kirjastot tarjoavat kolmannen luokan oppilaille kirjavinkkausta.

Toteuttamiseen liittyvää ohjelmaa:

Serlachius-museot

3.-4. luokka: Valloittava veistos, Mallina maalauksessa, Metsäpolku ja Korutyöpaja -ohjelmat

Serlachius-museoiden sähköisiä materiaaleja:

[Taidekoulu](#)

[Taide ja historia](#)

[Entisaikojen tehdaskaupunki](#)

[Metsäpolku](#)

4. luokka

Teema: Omat juureni

Tavoite: Omaan kotikaupunkiin tutustuminen

Neljännän luokan tavoitteena on tutustua omaan kotikaupunkiin ja sen historiaan taiteen keinoin. Oppilaita osallistetaan valitsemaan taidemuoto, esim. animaatio, sarjakuva, tai kertomus, jota käyttäen luodaan tarina kotikaupungista.

Oppilaat vierailevat opastetulla vierailu- ja näyttelykävynillä Göstassa ja tekevät tutustumisretken Taavetin saareen ja museon ympäristöön.

Neljännän luokan oppilaat suorittavat Lukudiplomin.

Toteuttamiseen liittyvää ohjelmaa:

Serlachius-museot

3.-4. luokka: Valloittava veistos, Mallina maalauksessa, Metsäpolku ja Korutyöpaja -ohjelmat

Serlachius-museoiden sähköisiä materiaaleja:

[Taidekoulu](#)

[Taide ja historia](#)

[Entisaikojen tehdaskaupunki](#)

[Metsäpolku](#)

5. luokka

Teema: Inspiraatiota luonnosta

Tavoite: Kotipaikkakunnan luonto- ja kulttuurikohteisiin tutustuminen, tutustuminen elokuvaan taide-
muotona

Viidennellä vuosiluokalla tutustutaan erityisesti omaan paikkakuntaan ja lähiympäristöön. Koulut ovat hajaantuneet laajalle alueelle ja jokaisen koulun läheisyydestä löytyy erilaisia muistomerkkejä tai luonto- ja kulttuurikohteita, joihin lukuvuoden aikana tutustutaan. Oppilaat rakentavat kotipaikastaan tai jostain sen kohteesta esityksen, joka voi olla muodoltaan kirjallinen, kuvallinen tai elokuvallinen.

Lukuvuoden aikana perehdytään erityisesti elokuvaan taidemuotona. Oppilaat voivat esimerkiksi tutustua tarkemmin yhteisesti valittuun elokuvaan tai tehdä erilaisia yhteistyöprojekteja paikallisen elokuvateatteri Bio Säteen kanssa.

Kirjastoyhteistyö on aktiivista ja viidennen luokan oppilaat perehtyvät toiminnallisesti siihen, kuinka kirjastoa ja sen palveluja hyödynnetään.

Toteuttamiseen liittyvää ohjelmaa:

Vilppulan historiareitti

Paikalliset järvet

Puistokota ja puupuisto Vilppulankosken rannalla

Hyvärisenlammen luontopolku Kolhossa

Kolhon lentomuistomerkki (osa Vilppulan historiareittiä)

Mäntänvuoren näkötorni ja Vuorenmaja (ikimetsä, metsätyypit), luontopolku ja vuorenkirkko

Kotiseutu- ja koulumuseot Vilppulassa

Kuorevesi

Kirjasto: Kirjastosuunnistus

Paikallinen kirjailija Paavo Rauskanen

SERLACHIUS

Ohjelmapaketit: Väri koskettaa, Nykypäivän kansallismaisema, Muotokuva tablettitietokoneella, Patruunan poluilla ja Valokuvan voimaa -ohjelmat.

[Serlachius-museoiden sähköisiä materiaaleja](#)

6. luokka

Teema: Puusta pitkälle

Tavoite: Alueen historiaan ja arkkitehtuuriin tutustuminen

Mänttä-Vilppulan kaupunkiin, sen rakennuksiin ja kulttuurikenttään on voimakkaasti vaikuttanut Serlachiuksen suku. Kuudennella luokalla oppilaat tutustuvat kaupungin teolliseen historiaan sekä Serlachiuksen suvun vaiheisiin sen osana. Tutustuminen voi tapahtua esimerkiksi pelaamalla Patruunan poluilla -peliä, joka löytyy kaikista alueen alakouluista.

Lukuvuoden aikana perehdytään myös kaupungin arkkitehtonisesti kiinnostaviin rakennuksiin. Oppilaat voivat esimerkiksi valmistaa jostakin alueen rakennuksesta pienoismallin ja esittelyn tai analysoida rakennusta kirjallisesti, suullisesti tai kuvallisin keinoin. Toiminnassa hyödynnetään Taidekaupungin arkkitehtuuriopasta, jossa on yksityiskohtaisia esitelyjä alueen arkkitehtuurisesti merkittävimmistä rakennuksista.

Kuudennen luokan oppilaat vierailevat Mäntän kuvataideviikoilla tai Serlachius-museoissa.

Toteuttamiseen liittyvää ohjelmaa:

SERLACHIUS

Ohjelmapaketit: Väri koskettaa, Nykypäivän kansallismaisema, Muotokuva tablettitietokoneella, Patruunan poluilla ja Valokuvan voimaa -ohjelmat.

[Serlachius-museoiden sähköisiä materiaaleja](#)

YLÄKOULUT

7.-9. luokka

Teema: Luovuuden lähteillä

Tavoite: Kulttuurisen monilukutaitoisuuden ja tiedollisen ja taidollisen osaamisen kehittäminen sekä luovien kulttuuriprojektien toteuttaminen.

Yläkoulun aikana tutustutaan kuvataiteeseen, kirjallisuuteen, musiikkiin, teatteriin, ruokakulttuuriin, liikuntakulttuuriin sekä kaikkeen muuhun inhimilliseen kulttuuriin sekä paikallisesti että globaalisti. Kulttuurikasvatusta tarjotaan oppilaille sekä tiedollisesti, taidollisesti että elämyksellisesti ja tavoitteena on kasvattaa heistä monilukutaitoisia, avarakatseisia kulttuuriosajia.

Kulttuurikasvatus sisältyy reaaliaineiden opetukseen oppitunneilla ja luokan ulkopuolella, ja sitä toteutetaan elokuvien, vierailujen, kulttuurivaihdon, paikallisen yhteistyön ja oppimateriaalien kautta. Luontoon ja ympäristöön tutustutaan oppitunneilla ja retkillä. Tiedekulttuuri ja tieteen kehitys tulevat tuntuiksi niin oppitunneilla kuin erilaisilla vierailuilla.

Taito- ja taideaineissa kulttuuri on läsnä jokaisella kurssilla ja oppitunnilla. Musiikki ja kuvataide ovat kulttuurisia ilmiöitä ja niiden tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi taideaineiden opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin omasta identiteetistä kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöstä. Taideaineet vahvistavat kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Yläkoulun musiikinopetuksessa perehdytään sekä paikallisiin että paikkakunnan ulkopuolisiin musiikin alan toimijoihin ja ammatteihin opintopolkuineen, sekä kannustetaan nuoria jatkamaan musiikin parissa. Valinnaisryhmien oppilaat esiintyvät koulujen juhlissa, seurakunnan tapahtumissa, vanhainkodeissa ja palvelutaloissa sekä muissa koulun ulkopuolissa tapahtumissa mahdollisuuksien mukaan.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja nykykulttuuriin. Opetukseen kuuluvat muun muassa teatteri- ja elokuvakäynnit, kirjavinkkaukset sekä kirjailijavierailut. Oppilaita innostetaan ja rohkaistaan myös monipuoliseen suulliseen ja kirjalliseen ilmaisuun luokassa ja sen ulkopuolella. Tunneilla toteutetaan pieni-

muotoisia sanataidepajoja ja näytelmiä sekä suurien projekteja esimerkiksi koulun juhliin.

Kieltenopetuksessa korostuu laaja-alainen kulttuuri-osaaminen. Kielten opetus tarjoaa mahdollisuuden vertailla omaa kulttuuria muiden maiden kulttuureihin ja lisätä kulttuurien välistä ymmärrystä. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä.

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden globaali- ja kulttuuriosaamista. Liikunnan opinnoissa vierailaan eri liikuntakohteissa ja harrastuspaikoissa niin paikallisesti kuin lähialueilla.

Lisäksi monialaiset oppimiskokonaisuudet (MOK-opinnot) nivovat oppilaat yhteen yli oppiainerajojen ja mahdollistavat muun muassa erilaisiin kulttuureihin ja ajankohtaisiin ilmiöihin tutustumisen. MOK-opinnoissa taide- ja kulttuuri ovat aina vahvasti läsnä.

Yläkoulun kulttuurikasvatusta toteutetaan yhteistyössä monien eri tahojen kanssa. Opetuksessa hyödynnetään paikallista näyttelytarjontaa muun muassa Serlachius-museoissa ja -residenssissä, gallerioissa ja Mäntän kuvataideviikoilla. Musiikin opetuksessa tutustutaan mm. Mäntän Musiikkijuhliin ja Urkuviikkoihin erilaisten tehtävien avulla sekä Vilppulan ja Mäntän kirkkoihin soivana tilana esiintymisten yhteydessä. Oppilaat osallistuvat myös jokavuotiseen Konserttikeskus ry:n tarjoamaan konserttiin, joka toteutetaan yhteistyössä alakoulujen kanssa.

Kirjastojen kanssa yhteistyötä tehdään sekä lainaus-toiminnassa että kirjavinkkauksessa. Kirjastossa opastetaan oppilaita kirjaston palvelujen käytössä laajasti ja monipuolisesti. Kirjasto tarjoaa myös mahdollisuuden oppilaiden erilaisten koulussa tehtävien töiden esittelyyn. Muita paikallisia toimijoita ovat mm. Merikanto-opisto, Autere-opisto, Vilppulankosken Big Band, Mänttä-Vilppulan seurakunta, nuorisotoimi, liikuntatoimi, muut paikalliset koulut, Mäntän ja Vilppulan Yrittäjät, SASKY koulutuskuuntayhtymä, paikalliset liikuntaseurat, JR-Audio, paikalliset luontokohteet, Bio Säde ja Mäntän Uusi Teatteri.

Muualla Suomessa yhteistyö- ja vierailukohteita ovat suomalaiset korkeakoulut, museot, teatterit, kirjastot, kulttuurikohteet, luonnonsuojelualueet ja kansallispuisto, uskonnolliset yhteisöt, teatterikiertueet, Konserttikeskus ry. jne.

Paikallisiin kohteisiin liikutaan joko jalan, pyörällä tai bussikuljetuksella. Perusopetus on oppilaille maksutonta, joten koulutuksen järjestäjä huolehtii kaikkien perusopetuksen oppilaiden tasapuolisesta mahdollisuudesta vierailla paikallisissa kulttuurikohteissa koulun sijainnista huolimatta. Kaikille tulee tarjota perusopetuksen aikana runsaasti mahdollisuuksia “eläviin” kulttuurikokemuksiin. Nykysteknologia mahdollistaa myös etävierailijat oppitunneilla ja näitä mahdollisuuksia hyödynnetään enenevässä määrin.

Serlachius-museoiden tarjonta 7.-9. luokille: Räätilöityjen koululaiskierrosten lisäksi Taiteen aikamatka, Teokset puhuvat, Taiteentuntija, Museossa mobiilisti, Kolalla grafiikkaa, Veistosten maailma ja Yhtiölle töihin -ohjelmat.

Serlachius-museoiden sähköisiä materiaaleja:

[Kotiseutuni](#)

[Mänttä kehitty](#)

[Pirkanmaan teollisuushistoria](#)

[Paperin valtakunta](#)

[Veistokset](#)

[Gustafin arkkitehtuuri](#)

[Göstan arkkitehtuuri](#)

[Serlachiuksen taidekokoelma](#)

[Mäntän vanhat kartat](#)

Kuva: Hannele Karppinen

MÄNTÄN LUKIO

Teema: Yhtä kulttuuria

Tavoite: Laaja-alainen kulttuurin ymmärtäminen, tietojen ja taitojen kehittäminen, kulttuurin ja sen eri ilmiöiden yhteiskunnallisten merkitysten käsitteleminen paikallisesti, kansallisesti ja globaalisti.

Lukio-opintojen aikana tutustutaan kuvataiteeseen, kirjallisuuteen, musiikkiin, teemamuseoihin, teatteriin, liikuntakulttuuriin sekä globaaliin kulttuurikasvatukseen. Kulttuurikasvatuksessa keskitytään elämykselliseen kulttuurin kokemiseen. Tavoitteena on kasvattaa opiskelijoista monilukutaitoisia, laajakatseisia kulttuuriosaajia.

Äidinkielen opetuksessa tutustutaan monipuolisesti kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin, nykykulttuuriin. Opetukseen kuuluvat teatteri- ja elokuvakäynnit, kirjavinkkaukset ja kirjailijavierailut sekä osallistuminen virtuaalikirjamessuille.

Kieltenopetuksessa korostuu laaja-alainen kulttuuriosaaminen, mikä tarjoaa vertailukohdan oman ja vieraiden kulttuurien vertailuun ja ymmärtämiseen. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Samat sisällöt korostuvat myös reaaliaineiden opetuksessa. Kulttuurikasvatusta toteutetaan elokuvien, vierailujen, kulttuurivaihdon, paikallisen yhteistyön ja oppimateriaalien kautta. Luontoon ja ympäristöön tutustutaan oppitunneilla ja retkillä. Tiedekulttuuriin tutustutaan oppiaineiden, koulussa vierailevien luonnoitsijoiden ja korkeakouluvierailujen kautta.

Taito- ja taideaineissa kulttuuri on läsnä jokaisella kurssilla ja oppitunnilla. Musiikki ja taide ovat kulttuurisia ilmiöitä ja niiden tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi taideaineiden opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöistä. Näin taideaineiden opiskelu vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta yhteisenä ja kehol-

lisena kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden globaalia kulttuuriosuamista. Liikunnan opinnoissa vierailaan eri liikunta-kohteissa ja harrastuspaikoissa niin paikallisesti kuin valtakunnallisesti.

Toteuttamiseen liittyvää ohjelmaa:

Paikalliset toimijat: Paikalliset museot (Serlachius) ja näyttelyt, Kuvataideviikot, kirjastot, Musiikkijuhlat, Merikanto-opisto, Autere-opisto, Vilppulankosken Big Band, Mäntän Urkuviikko, Mänttä-Vilppulan seurakunta, nuorisotoimi, liikuntatoimi, muut paikalliset koulut, Mäntän ja Vilppulan Yrittäjät, SASKY koulutuskuntayhtymä, paikalliset liikuntaseurat, JR-Audio, paikalliset luontokohteet, Bio Säde, Mäntän Uusi Teatteri

Kansallisella tasolla: suomalaiset korkeakoulut, museot, teatterit, kirjastot, kulttuurikohteet, luonnonsuojelualueet ja kansallispuisto, uskonnolliset yhteisöt, teatterikiertueet, Konserttikeskus ry.

Kansainvälisellä tasolla: ystävyyskoulut ja -kaupungit, Dorenweerd College Arnhemissa Alankomaissa

Serlachius-museoiden sähköisiä materiaaleja:

[Serlachiuksen taidekokoelma](#)

[Mäntän vanhat kartat](#)

SASKY KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ, MÄNTÄN SEUDUN KOULUTUSKESKUS

Teema: Taide tekee hyvää - Hyvinvointia kulttuurista

Tavoite: Tutustua opiskelukaupungin kulttuuritarjontaan sekä ymmärtää taiteen ja kulttuurin merkitys hyvinvoinnille

Ammatillisessa koulutuksessa kulttuurikasvatus keskittyy yhteisiin tutkinnon osiin. Viestintä- ja vuorovaikutusosaamisen tutkinnon osaan sisältyy sekä viestintää ja vuorovaikutusta äidinkielellä että taidetta ja luovaa ilmaisua.

Ammatillisen äidinkielen opetuksessa keskeisiä osaamistavoitteita ovat mm. tiedonhankinta ja oman alan teksteihin tutustuminen. Äidinkielen opintojen

aikana tehdään yhteistyötä Mäntän kirjaston kanssa ja opiskelijat tutustuvat kirjaston palveluihin.

Taiteen ja luovan ilmaisun opinnoissa keskeinen osaamistavoite on, että opiskelija tunnistaa kulttuurien ja taiteen merkityksen omalle hyvinvoinnilleen sekä tunnistaa esimerkkejä paikallisesta, kansallisesta ja eurooppalaisesta taiteesta ja kulttuurista. Taiteen ja luovan ilmaisun opinnoissa opiskelijat pääsevät tutustumaan vähintään toiseen Serlachius-museoon. Opiskelijoiden kierrokset räätälöidään mahdollisuuksien mukaan opiskeltavaan alaan liittyviksi, esimerkiksi rakennusalan opiskelijoiden kierroksella voidaan painottaa arkkitehtuuria.

Taidetta ja luovaa ilmaisua on mahdollista opiskella myös valinnaisina opintoina. Valinnaisten opintojen osaamistavoitteet liittyvät kulttuuriympäristön havainnointiin ja oman luovan teoksen, tuotteen tai palvelun toteuttamiseen. Yhteistyötä voidaan opintojen painotuksen mukaan tehdä esimerkiksi Serlachius-museon, Serlachius-residenssin, kirjaston tai muiden paikallisten toimijoiden kanssa.

Syyslukukauden alkaessa osana opintoihin orientoitumista opiskelijoilla on mahdollisuus tutustua Mäntän kuvataideviikoille.

Toteuttamiseen liittyvää ohjelmaa:

Serlachius museot: Räätälöityjä teemakierroksia ja yhteishankkeita

Serlachius-museoiden sähköisiä materiaaleja:

[Serlachiuksen taidekokoelma](#)

[Mäntän vanhat kartat](#)

KEHITTÄMINEN, SEURANTA JA RESURSSIT

Kehittäminen, arviointi ja seuranta

Kulttuuripuu 2021-2024 -ohjelmasta päätetään kesäkuussa 2021 sivistyslautakunnassa ja kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnassa, jotka ovat yhteistyössä vastanneet ohjelman valmistelusta osana kaupunginvaltuuston hyväksymää kulttuuristrategiaa. Ohjelman kokonaisu seurannasta vastaa jatkossa sivistyslautakunta ja vuosittaisesta uudistamisesta lautakunnan nimeämä monialainen kulttuurikasvatusohjelmatyöryhmä.

Kulttuuripuun vuosiluokkiin kohdennettua sisältöä päivitetään vuosittain kulttuurikasvatusohjelmatyöryhmän työskentelyn kautta ja samalla työryhmä kokoaa yhteenvedon edellisen vuoden toteutuksesta.

Toteuttamisen resurssit ja rahoitus

Ohjelmaa toteutetaan pääosin koulujen opetussuunnitelman puitteissa huomioiden suunnitelmassa esiin nostetut painotukset ja yhteistyötahot.

Toteuttamisessa on kiinnitettävä erityistä huomioita koululaisten yhdenvertaiseen mahdollisuuteen osallistua tarjottuihin vierailumahdollisuuksiin. Tämä tarkoittaa kuljetusten rahoittamiseen ja budjettiin liittyvää suunnittelua koulujen osalta. Koulut

sijaitsevat laajalla alueella Mäntässä, Vilppulassa ja Kolhossa. Päätaajaman kouluilla on helpommat mahdollisuudet vierailla esim. museokohteissa, mutta kauempana sijaitsevat koulut tarvitsevat oppilaiden liikuttamiseen linja-autokuljetuksia. Näihin kuljetuksiin ei tällä hetkellä ole riittäviä resursseja.

Lisäksi suunnittelutyöryhmässä on painotettu paikallisten taiteilijoiden mahdollisuutta osallistua tiiviimmin ohjelmien toteutukseen ja vierailuiden ohjaamiseen. Tällöin on huomioitava, että taide syntyy juuri taiteilijan omasta työstä ja kaupungin vastuullisena toimijana tulee vastata taiteilijoiden asianmukaisista ohjaamiseen liittyvistä palkkioista (ks. TAIKE ja Reilun taiteen manifesti).

OHJELMAVALMISTELUN TYÖRYHMÄ

Ohjelman valmistelu käynnistettiin marraskuussa 2020 ja samalla koottiin yhteinen monialainen valmistelutyöryhmä. Työryhmäkokouksia ohjelman rakentamiseksi pidettiin tammi-huhtikuussa 2021 ja toukokuu varattiin työn viimeistelyyn. Valmisteluun osallistui kaikkiaan 30 henkilöä. Työryhmän puheenjohtajana toimi kulttuurijohtaja Antti Korkka, varapuheenjohtajana rehtori Petri Haapakoski ja sihteerinä hankekoordinaattori Sanna Manu.

Kulttuurikasvatusohjelman suunnittelutyöhön 2020-2021 osallistuneet:

Sivistyspalvelut ja oppilaitokset

Aki Koivisto - rehtori, yläkoulut

Anu Saarikoski-Matinaho - äidinkielen ja kirjallisuuden lehtori, Koskelan yläkoulu ja Mäntän lukio

Hannele Karppinen - opettaja, Savosenmäki ja Koskelan alakoulu

Henna Linkopuu - äidinkielen ja kirjallisuuden lehtori, S2 ja ilmaisutaito, Koskelan yläkoulu ja Mäntän lukio

Iia Kesäkallio - pedagoginen johtaja

Katri Isomäki - äidinkielen opettaja, Mäntän seudun koulutuskeskus

Katri Tuominen - rehtori, Savosenmäen koulu

Leea Sultani - kuvataiteen opettaja

Liisa Liinamaa - rehtori, Vilppulankosken koulu

Petra Tolonen - sivistysjohtaja

Petri Haapakoski - rehtori, lukio ja Autere-opisto

Pirkko Ketola - rehtori, Kolhon koulu

Sanna Tanninen - musiikin opettaja

Tapio Majaniemi - opettaja, Vilppulankosken koulu

Kulttuuri- ja hyvinvointipalvelut

Anni Inkiläinen - matkailukoordinaattori

Antti Korkka - kulttuurijohtaja

Henriikka Helpiölä - nuoriso-ohjaaja

Jari Ahvenjärvi - liikuntapalvelupäällikkö

Riitta Taskinen - kirjaston johtaja

Sanna Manu - hankekoordinaattori

Kulttuuritoimijat

Erlend Jantsikene - kuoronjohtaja

Hannele Tamminiemi - Vilppula-Seura

Kaja Jantsikene - kuoronjohtaja

Kyllikki Ala-Lehtimäki-Jääskeläinen - Mäntän Nuorisosirkus

Maria Telén - teatteritaide

Matti Kivilahti - sanataide, runous

Mika Tepponen - toimipistejohtaja, Merikanto-opisto

Päivi Nieppola - yleisötyön päällikkö, Serlachius-museot

Riikka Lenkkeri - ammattitaiteilija

Tiina Nyrhinen - toiminnanjohtaja, Kuvataideviikot

Viestintä

Senni Östman - tiedottaja